
KIDALICA

LAŽNIH

VIJESTI

// NOVINARSTVO, ETIČNO IZVJEŠTAVANJE
I LAŽNE VIJESTI //

MISIJA

400 GODINA

NOVINARSTVA

Novinarstvo je zanimanje čiji je zadatak prikupljati, provjeravati, obrađivati, pisati, odnosno snimati, uređivati i objavljivati informacije za medije sa ciljem zadovoljenja primarne ljudske potrebe za novostima i spoznajama, kako bi se što bolje snalazili u svijetu koji nas okružuje i što uspješnije djelovali.

PRIKUPLJANJE

dobro prouči stranicu,
istraži kontaktu.

OBRADA

nabrzinu provjeri autora.
je li to stvarna osoba?

PISANJE / SNIMANJE

ako je nešto nedavno objavljeno,
ne znači da je nova vijest.

ZADOVOLJAVANJE POTREBE ZA SPOZNAJAMA

nabrzinu provjeri autora.
je li to stvarna osoba?

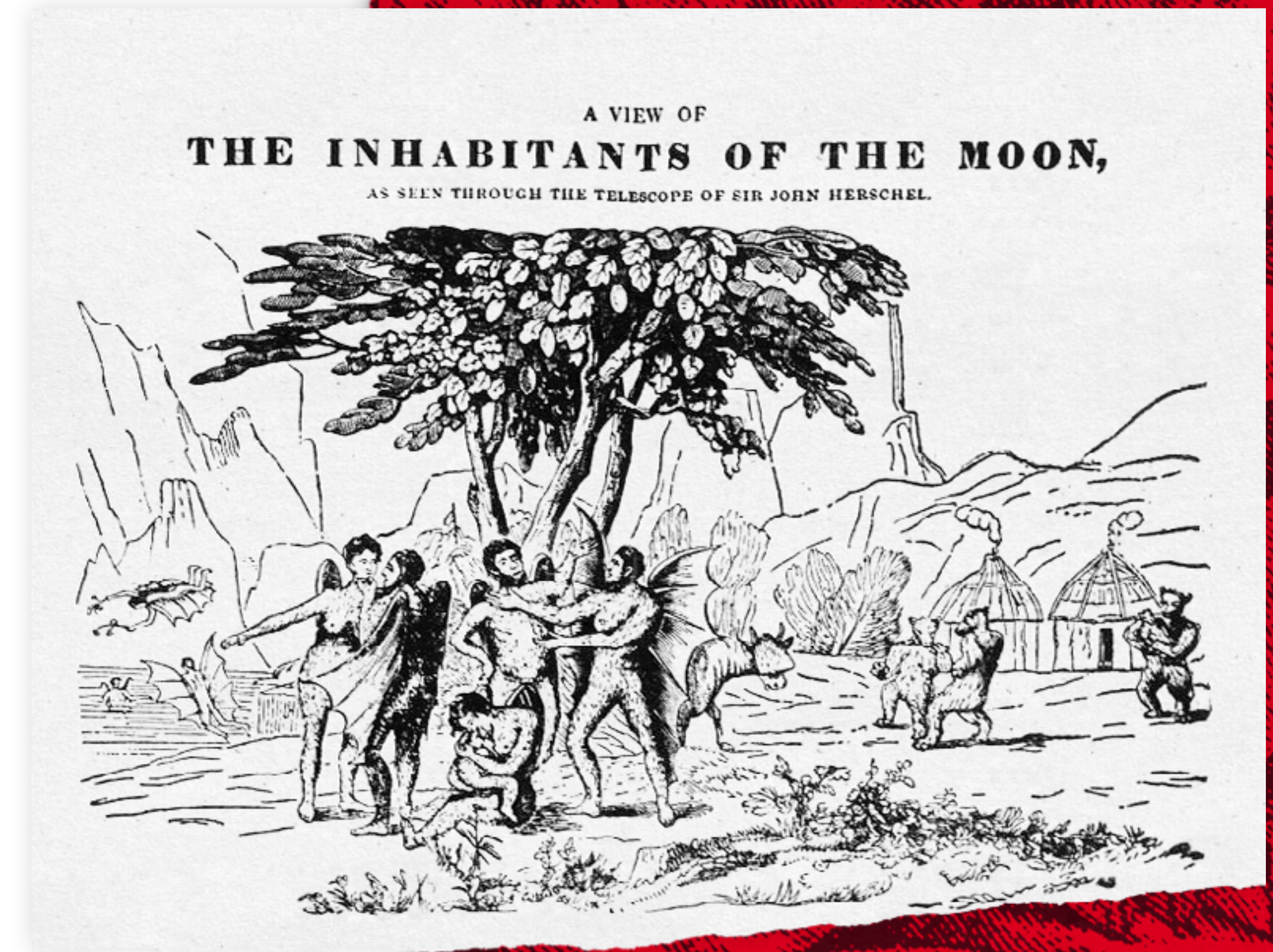
OBJAVA

dobro prouči stranicu,
podatke o kontaktu.

TROJANSKI KONJ LAŽNIH VIJESTI

**LAŽNE VIJESTI
SU VIRALNE
VEĆ SKORO
200 GODINA**

RAT

SVIJETOVA

MIJEŠANJE FIKCIJE
I STVARNOSTI DOVELO
JE DO MASOVNE PANIKE

ULOGE

NOVINARSTVA U

DEMOKRATSKOM

DRUŠTVU

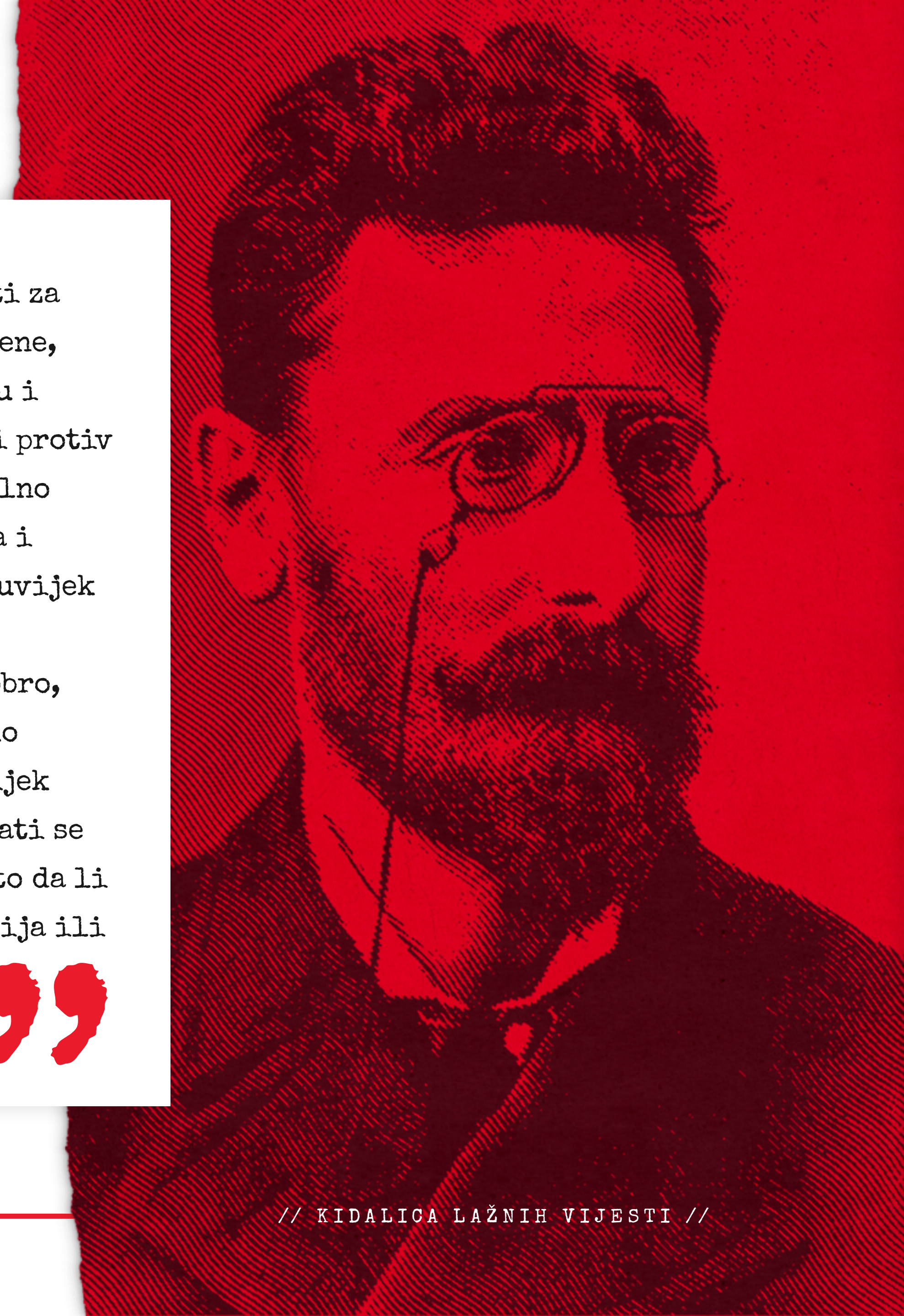

JOSEPH PULITZER O MORALNIM NAČELIMA NOVINARSTVA

“...uvijek se boriti za
napredak i promjene,
nikada tolerirati nepravdu i
korupciju, uvijek se boriti protiv
demagoga svih stranki, stalno
oponirati privilegiranima i
javnim pronevjeriteljima, uvijek
suosjećati sa siromašnima,
uvijek podupirati javno dobro,
nikada biti zadovoljan samo
objavljivanjem vijesti, uvijek
biti posve neovisan, ne bojati se
napasti zlo, bez obzira na to da li
ga je uzrokovala plutokracija ili
centri moći.

JOSEPH **PULITZER**

”

KODEKS HRVATSKOG NOVINARSKOG DRUŠTVA

KODEKS ČASTI HRVATSKIH NOVINARA

OPĆA NAČELA

Pravo na točnu, potpunu i pravovremenu informaciju te slobodu mišljenja i izražavanja misli jedno je od temeljnih prava i sloboda svakog ljudskog bića, bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, naobrazbu, društveni položaj ili druge osobine. Iz tog prava javnosti da bude upoznata s činjenicama i mišljenjima proizlazi i cjelina obveza i prava novinara. U svom su radu novinari dužni braniti ljudska prava, dostojanstvo, slobode i vrijednosti, uvažavati pluralizam ideja i nazora, opirati se svim oblicima cenzure, pridonositi jačanju pravne države i kao dio javnosti sudjelovati u demokratskoj kontroli moći i vlasti. Novinari se pridržavaju Ustava i zakona Republike Hrvatske, njeguju kulturu i etiku javne riječi i uvažavaju civilizacijska dostignuća i vrijednosti. Njihova je obveza pridržavati se profesionalnih etičkih načela. Ovim se Kodeksom utvrđuju ta načela te štite neotuđiva prava pojedinaca i pravo javnosti na informaciju.

NOVINARSKI POZIV

1. U svom se djelovanju novinari vode etikom novinarskog poziva. Oni čuvaju ugled, dostojanstvo i integritet svoje profesije, međusobno surađuju i njeguju kolegijalne odnose i profesionalnu solidarnost.
2. Polazeći od načela da su u demokratskom društvu javna glasila slobodna, samostalna, istraživačka i otvorena za različita i raznolika mišljenja, novinar za svoj rad snosi odgovornost pred javnošću, zakonom i svojom profesionalnom organizacijom. Iznošenjem vlastitog i kritičkog stajališta u traganju za istinom, kao osnovnim načelom u profesionalnom radu, novinar aktivno sudjeluje u stvaranju javnog mnijenja i kolektivnom rasuđivanju o temama od javnog interesa.
3. Novinar ima pravo i dužnost odbiti radni zadatak koji je u suprotnosti s profesionalnim etičkim standardima novinarskog posla.
4. Rad novinara podliježe kritici javnosti. Novinari i uredništva obvezni su pažljivo se i kritički odnositi prema svim primjedbama i preporukama koje im se upućuju.

PROTOK INFORMACIJA

5. Pravo je i dužnost novinara zauzimati se za slobodan protok informacija. Novinar je obvezan iznositi točnu, potpunu i provjerenu informaciju. On kritički prosuđuje izvore informacija i u pravilu ih navodi. Ima pravo i ne otkriti izvor informacije, ali za objavljeni podatak snosi odgovornost.
6. U svim novinarskim priložima, pa tako i u komentarima i polemikama, novinar je dužan poštovati etiku javne riječi i kulturu dijaloga te uvažavati čast, ugled i dostojanstvo osoba ili skupina s kojima polemizira. Kada izvještava o temama o kojima postoje različita relevantna stajališta, a posebice kada se iznose optužujući navodi, novinar nastoji sva ta stajališta predstaviti javnosti.

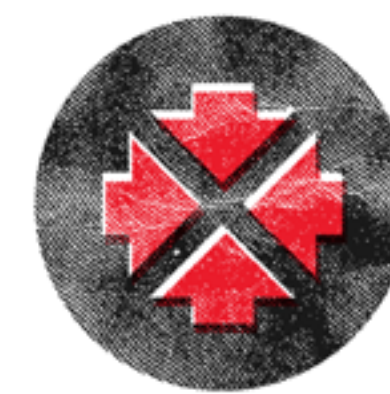
7 SMRTNIH GRIJEHA ZA NOVINARKE / NOVINARE

PLAGIJAT

PODMIĆIVANJE

SUKOB INTERESA

PRIJEVARA

ZADRŽAVANJE
INFORMACIJA

POVREDA
PRIVATNOSTI

SUDJELOVANJE
NOVINARA U
VIJESTIMA

JAVNOST IMA PRAVO ZNATI

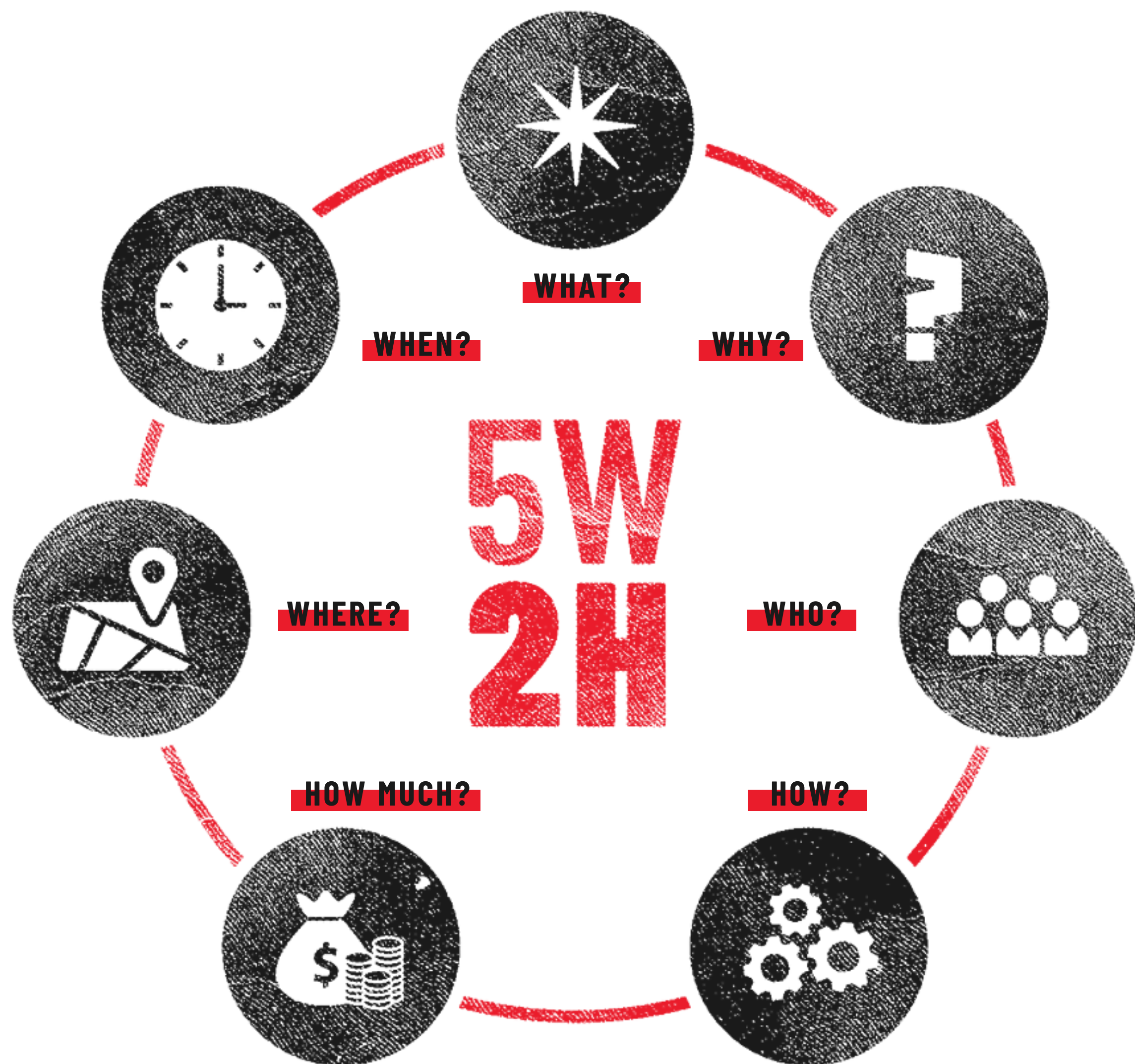

IZVLAČENJE IZJAVA IZ KONTEKSTA NIJE ETIČNO

AFERA KOKAIN
HRVATSKU!

5W + 2H
SEDAM
NAJVAŽNIJIH
NOVINARSKIH
PITANJA

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO JE NAJVAŽNIJE. ALI JE SKUPO.

MEDIJSKE MANIPULACIJE I KAKO IH RAZAZNATI

Koka
snijela jaje.

ČINJENICA

Domoljubna koka snijela
jaje na Dan državnosti.

MANIPULACIJA ČINJENICAMA

Točne informacije prezentirane na
zavaravajuć način.

Hrvatske koke nesu
najbolja jaja na svijetu.

PRISTRANO PISANJE

Izvještavanje koje je propušta
prikazati drugu stranu priče.

Stručnjaci tvrde kako su koke iz
Zagorja najbolje u Hrvatskoj.

PRIKRIVENO OGLAŠAVANJE

Oglašavanje prikazano kao
novinarski izvještaj.

Nećete vjerovati što je
učinila ova koka!

CLICKBAIT

Naslov obećava nešto čega
nema u tekstu.

Koka snijela jaje.
Iz jaja izašao gušter.

LAŽNA VIJEST

Netočna, potpuno lažna izjava.
Stvorena da navede čitatelja na
krivi trag i sakrije istinu.

Koka hranjena genetski
modificiranom hranom
nese zdravija jaja.

DEZINFORMACIJA

Mješavina činjenica,
poluistina i laži.

Hrvatska koka je najplodnija
zbog odlične politike Vlade
Andreja Plenkovića.

PROPAGANDA

Naklono ili varljivo
informiranje korišteno za
promociju određenih stavova.

Koka koju ne smijemo spomenuti
učinila je nešto što ne smijemo
reći i niste to od nas čuli.

CENZURA

Zabrana izvještavanja ili brisanje i
uništavanje medijskog sadržaja bez
uredničkog očitovanja.

SUMNJA JE NAJBOLJA OBRANA OD LAŽNIH VIJESTI.

GDJE SU DOKAZI?

Vjerodostojan medij uvijek daje dokaze i argumente za svoje tvrdnje. Ukoliko medijski sadržaj počiva samo na anonimnim izvorima i mišljenjima, bez drugih dokaza, njegova je istinost upitna.

IMA LI OVO SMISLA I ZVUČI LI LOGIČNO?

Uvijek se pitaj – da li je logično ovo što čitam? Ako nije, to je prvi signal da bi se informacija trebala provjeriti.

JE LI MEDIJ VJERODOSTOJAN?

Nepotpisani tekstovi prvi su signal da je vijest sumnjiva. Također, sumnjive su i stranice bez impresuma, odnosno informacije tko su vlasnici, urednici i novinari.

JE LI OVO CIJELA PRIČA?

Informiraj se iz više vjerodostojnih izvora.

KAKAV JE TON TEKSTA ILI TV PRILOGA? KAKO SE OSJEĆAŠ NAKON ŠTO GLEDAŠ, ČITAŠ ILI SLUŠAŠ VIJESTI?

Novinarstvo nije obračun s neistomišljenicima niti pohvala vlastima. Jezik dobrog izvještavanja je civiliziran i izbalansiran, bez uvreda, diskriminacije, psovki, usklika i ostalih zapaljivih konstatacija koje u čitaocu mogu pobuditi oduševljenje ili pak mržnju.

POTKRIJEPLJUJE LI TEKST TVRDNJU U NASLOVU?

Lažne vijesti se najčešće kriju u samom naslovu. Bombastični naslovi obično služe da klikneš na članak ili kupiš novine, dok je sam tekst drugačiji i često nema veze s naslovom.

ODAKLE JE POTEKLA INFORMACIJA?

Bombastične tvrdnje često potječu sa sumnjivih portala ili iz anonimnih objava na društvenim mrežama. Također, trebalo bi posumnjati u informacije za koje se spominje da su rezultat najnovijih istraživanja, ali koje ne upućuju čitatelja tko ih je proveo niti gdje ih je moguće pronaći.

JE LI OVO UISTINU NOVINARSKI TEKST?

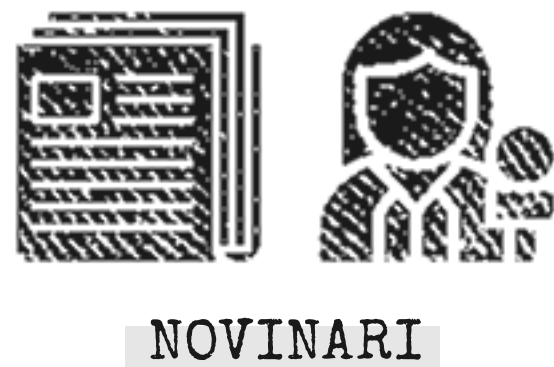
Obrati pažnju na oznake “reklama”, “promo”, “p.o.” (plaćeni oglas) ili na malu brojčanu šifru. Ako tekst u jako pozitivnom svijetlu predstavlja neku privatnu ili državnu tvrtku, proizvod, političara ili poduzetnika, imaj na umu da se možda radi o neoznačenoj reklami.

JE LI FOTOGRAFIJA AUTENTIČNA?

Najjednostavniji način je da je izguglaš: desni klik na fotografiju – Search Google for image i pogledaj od kada se ta fotografija “vrti” po internetu i gdje je sve objavljena.

KRUŽNO
(CIRKULARNO)
IZVJEŠTAVANJE

...IZVORI OD

...CITATI OD

ROĐENI U DIGITALNOM DOBU

